

PÜSPÖKI VIZSGÁLAT.

Főtisztelendő Ferencz József püspök ur ez év őszén a küküllői ekkleziákat szerencsétette látogatásával.

September hó 29-én indult meg ezen főpásztori útjára Mózes András kolozsvári lelkész és tanár kíséretében; s hogy mekkora érdekeltséget keltett jövetele, s minő örömmel várt a nép a pillanatra, melyben a hirneves kitünő szónok apostoli ajkairól hallhatja a jézusi ígéket, elég bizonyíték arra a megye határszélénél — a Radnóth-Csapói vasuti állomásnál érkezétre várakozó díszes fogadó sereg a megye unitárius papi karából s felekezet különbség nélküli értelmiségéből, élükön az egyházköri lelkes két főgondnokkal mlgs. Petrichevich Horváth Gábor és tkts. Pataki László urakkal, kik közül az utóbbi tolmácsolá örömét a felett, hogy a megyebeli unitáriusság s a megye a lelkes főpásztort maga körében tisztelheti, a mit a főpásztor meleg hangon köszönt meg, s magát s hivatali ténykedéseit az illetők pártfogásába s baráti szeretetébe ajánlá.

Hogy ez érdekeltséget nem a látványosság iránti szeretet szülte, hanem a szivből jövő jó indulat, s az unitarizmusnak ezen megyében régi időktől fogva tanusított culturalis érdeme, s a korszellemének az a vivmánya, mely előtt az ismeret, tudomány, ész, érdem levetkezte a felekezetesség öltönyét, s bárkiben nyilvánul, ma már az az emberiség boldogító kincse s mindenki által tisztelendő, eléggé tanusítja az, hogy a főpásztort ekkleziái megvizsgálásánál bármerre járt és kelt, épen mint hitfelekezetbeli hivei, ugy fogadták és tisztelték harangjaik meghuzatásával, üdvözlő szónoklataikkal, tisztelgéseikkel, a testvér hitfelekezetek lelkészei, értelmiségei, népei is. Bethlen-Sz.-Miklóson az ev. agostai hitbizomány ajánlotta fel szállásául a gróf Bethlen-féle kastélyt, Teremében és Radnóthon a mivelte lelkü gróf Bethlen Márkus ő mltsga palotái bocsáttattak rendelkezésére. A lélek örömmel telik el valóban a felett, hogy a Krisztus hitvei élővé lettek a keblekben, s a szeretet legszebb példái-ban nyilvánul, hogy mindnyájan egyek vagyunk a Jézus Krisztusban. Ide céloztak s ezeknek szolgáltak erősítéseül, a zsufolásig megtelt templomok szószékeiről elhangzott főpásztori szavak is, melyek mint jótékony esőcseppek hullottak a szivekre, a midőn Isten szeretetre, vallásos erkölcsös életre, haza és polgári kötelességek hü teljesítésére buzdította a hiveket, Isten áldását s oltalmát kérve mindenütt és mindenkire.

De hagyjuk a püspöki vizsgálat ez oldalát, melyekről a napi lapok hasábjain annak idején ugy is értesült az olvasó! Lássuk azt valódi céljaiban és intézményében.

A vizsgálat Sept. hó 29-én a megérkezés napján Dicső-Szt.-Mártonban már kezdetét vevén, szünet nélkül folytatódott szőkefalvi, sárosi, dombói, bethlen-szentmiklósi, — a szent-benedeki eklezsia ügye s számadásai itt vétettek számba, mivel az idő mostohasága az oda-juthatást akadályozta, — ádámosi, dézsfalvi, haranglábi, széplaki, tere mei, radnóth-csapói eklezsiákban. Felölelt az, minden az egyházak anyagi és szellemi oldalát érdeklő dolgot: a vallásérkölcsi élet állapotát, a tanítás ügyét, eklezsiái épületek, ingó és ingatlan vagyonok számbavételét, belső emberek illetményei mikénti beszolgáltatását, s mindezekre a szükséges intézkedéseket megtette — illetve — jegyzőkönyvileg határozatban megrendelte a püspöki visitatio s hogy ezen terhes sokoldalú munkásság csaknem 2 hét alatt mégis el lett végezve, önként értetődik, hogy azt első sorban a fáradságot nem ismerő főpásztornak minden percet felhasználó odaadása s másfelől az a körülmény tette lehetővé, hogy az egyházköri esperesség és főgondnokság, melyeknek személyei T. Rédiger Árpád esp. Molnár János egyh. k. jegyző, és tkts. Pataki László főgondnok urak, az egész vizsgálat folyama alatt a főpásztor kíséretében voltak és segédkeztek, igazán elismerésre méltóan készítette elé az ide tartozó ügyeket.

Nem terjedhetvén ki e czikk arra, hogy az eklezsiák állapotának anyagiakban és szellemiekben részletes feltüntetését adja, általában annyit mégis megemlít, hogy ezen körbeli eklezsiáink több mint fele részénél anyagiakban való gyarapodás észlelhető, a mi biztos jel arra, hogy azon egyházak élén álló egyéniségek személyileg és testületileg hiv munkásai a reájok bizott talentumoknak s ebből természetesen következnek aztán az is, a mi valósággal ugys van, hogy ezen eklezsiákban a szellemi haladás, vallás erkölcsös élet is üdébb, virágzóbb, s ez az egyház iránti áldozatkészség szép tetteiben ad magáról életjelt. Ily szép jelei a vallásosságnak a püspöki vizsgálat alatt is nyilvánultak némely helyt szántók terményeinek felajánlása, másutt magtárak számára tett aláírások, ismét másutt az urasztalára szolgáló drágaságok adásában; de főleg szép jelensége a vallásos életnek az, hogy az egyházi épületek iránt érdeklődéssel vannak igen sok eklezsiában, kényelmes lakokat építettek papjaik és mestereik számára, s helyeztek kilátásba a jövőre is több helyen.

De a fénynyel együtt jár az árny is! nem lehet elfedezni, s nem is volna czél szerű, azon hiányokat is, melyek, — a felelősség terhével, hogy merre súlyosodnak nem vizsgáljuk — némely eklezsiáknál mutatkoznak, p. o. az iskoláztatás, — elismerés az igen szép számu kivételeknek! — a tankötelesek számához mértén kevesekre terjed ki, s különösen a vallás és vallásos ének-tanítás szenved, a mi pedig a vallásos életnek nagy hátrányára van. — Az egyházi épületek tűzkár elleni biztosítása gyakorlaton kívül hagyatott. Az esperesség által megrendelt s kegyes adakozások örökítésére szolgáló aranykönyvek még csak tiszta lapokat mutatnak, vagy legfőlebb a diszkötésű aranyos betűket elfolyó penészt, sőt pár helyen a presbyteriális ülések-ről sincs jegyzőkönyv forma szerint vezetve. A kiadott tőkepenzokról való adóslevelek is több helyen a törvényes kellékeknek nem felelnek meg, vagy a bekebelezés hiányzik.

Azonban mindezen hiányokról a püspöki vizsgálószék intézkedett, s remélhető, hogy az intézkedés kívánt eredményét meghozandja, annál is inkább, mert a hol a jó példában a többség jár elől, ott a kisebb rész követi. Intézkedett a püsp. vizsg. szék arról is, hogy a kevés kepehátrálék beszolgáltassék s főleg hogy eleje vételessék azon már egy pár helyen mutatkozó visszaélésnek, hogy a kik vásárolják vagy öröklik a birtokot, azután a képét fizetni vonakodnak, megrendelvén a presbyteriumnak, hogy a képét ezektől törvény útján is bevétesse, ha különben fizetni nem hajlandók, de az ilyenekre nézve a főpásztori lélekre ható szavak hihetőleg erősebb hatásúak lesznek a törvény §§-ainál.

Még csak egyet, a mi első helyen lett volna megemlítendő — egyfelől a vizsgálat rendjénél fogva, másfelől azért is, mert e volt a püspöki vizsgálatnak fénypontja, t. i. a szőkefalvi unitárius templom felszentelése, mely sept. hó 30-án hajtatott végre a főt. Püspök ur által, de készakarva hagytam végül e nevezetes tény felemlítését.

Ismeretes a t. olvasó előtt a szőkefalvi unitárius ekklézsia szomorú története, hogy annak is első temploma, mint sok más ekklézsiánké, a 16-ik században elvétetett, az elvett helyett építettet pedig az idők emésztő fogai vevék el, úgy, hogy az egykor erős és mivelte népü unitárius ekklézsia kevés számu utódainak nem volt hova felmenjenek, hogy magukat az élő Istennek bemutassák. Ezen lelki-szükségen segített tehát az ottani egyháznak mindig erős támasza, a nemeslelkü Paget-család, midőn 7—8 évvel ezelőtt mlgs. Paget János ur és neje Wesselényi Polixena ő nagysága elhunyt feledhetetlen fiuk Olivér emlékeül a templom felépítése céljából egy alapítványt tettek le 1000 frtban, a miáltal hozzá járulván még más nemes lelkek adománya is, a cél eléretett, a kisdud szent. Sion megépült. Ezt szentelé fel tehát a főt. Püspök ur a fent irt napon.

Az innepélyt a szokásos vallásos éneklésre következett dicsőszt.-mártoni kettős dalárda igen kitünő éneke bevezetésével, T. Rédi-ger Árpád esp. ur nagyszabású imája nyitá meg, melyet követett deésfalvi lelkész Tiszt. Sándor Gergely magvas beszéde, megkoszorozott pedig a Főpásztor emelkedett szellemű szónoklata s kenetteljes megáldó imája. Megható volt az a pillanat, midőn a szószékre lépett, midőn ajkai megnyiltak, egyszerűen minden cifrázat s kereset nélküli s mégis oly nagy eszmékben és szavakban, melyeket mindenki tudni vél, érez, de kifejezni oly szépen az ő kiváló sajátja.

A Főpásztor beszéde után urvacsoraosztás következett T. Mózes András lelkész által, melyben igen sokan vettek részt más vallásfelekezetekből is; ezt követte egy keresztelés T. Molnár János lelkész által végrehajtva, a melylyel az innepély véget ért, de a nap emléke a szőkefalvi unitárius ekklézsia történelmében megmarad.

LEVELEZÉS.

Szentgerice, 1883. aug. *)

Szerkesztő ur engedelmével bátor leszek e becses folyóirat lapjain olvasóinak elmondani oly feljegyzésre méltó dolgokat, melyek — mert vallásfelekezetünk kebelében s népünk nevelése érdekében történtek — mindnyájunkat közvetlenül érdekelnek, kell hogy érdekeljenek.

Ismeretes, hogy községünk unitárius hitfelekezetének egy év óta Tiszt. Ürmösi Kálmán ur érdemes lelkésze. S épen az ő rövid egy évi működéséről s elért sikereiről óhajtom tudósítani azokat, a kiknek e buzdításra szükségök volna.

Hogy mit tehet egy hivatását felfogó s annak magaslatán álló pap, azt nevezett Tiszt. urnak működése itt sikeresen tanusítja.

Szentgerice szabad székely népe erős, szilaj természetű, értelmes, munkás, önérzetes. Konservatív, de a szép, jó és nemes irányu ujitásokra okszerűleg vezérelhető.

Megmutatta ezt a b. e. Farkas György esperes és Tiboldi István isk. tanító korszaka, melynek különösen első felére szent tisztelettel s méltó büszkeséggel emlékeznek veteránaink ma is.

Vasárnapi iskolázás, olvasó-körfele társulatok voltak már az ők vezetése alatt. A templomozás a hívek, nők és férfiak, harmonikus buzgó éneklése mellett a nagyobb igényű hallgatókat is kielégítette. A templomi éneklés azonban, főleg a nők részéről utóbbi időben egészen elhanyagoltatott, az olvasási kedv lankadott, a templombajárás annyira csökkent vala, hogy mindez feltűnt a komolyan szemlélődő előtt.

Szent vallásunkhoz mélyen ragaszkodó szívem benső örömezzetével mondhatom, hogy népünk s főleg ennek ifjusága T. Ürmösi ur tapintatos, fáradságot nem ismerő s ügybuzgó vezetése mellett nevezett hiányokat felismerve azok elenyésztetésére tör.

Dicséretreméltó buzgalommal ujitotta fel a vasárnap délutáni iskolázást, mely most már szép fejlődésben van.

Érdekes volt kezdetben az a visszahuzás, melyet felszólítására ugy a férfi- mint a nőnembeliek mutattak. Alig bírta őket templomozás után csak fél órára is ott marasztani. Rövid idő alatt azonban annyira megkedveltette a vasárnap délutáni iskolát, hogy most öregek és ifjak, nők és férfiak tömegesen hallgatják az ő tanítását s egyházi énekeinket Tiszt. Pető Mózes iskola tanító ur vezetése mellett buzgóan tanulják. Képzeljük most azt az igazán megható, Istenhez emelő s buzgóságra gerjesztő isteni tiszteletet, melyet ekkélsziánkban ily módon gyakorolnak.

* Mult füzetüinktől elkésvén, most adjuk. Szerk.